

ACC. N:R **M. 10366**: 1-8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Aug. Persson (f. 1874)
Härad: Båra Adress: Bankgät 3, Lund
Socken: Mölleberga Berättat av: mor och mormor
Uppteckningsår: 1947 Född år f. 1837 i f. 1817

Klinegille.

s. 1-8

(H. G. Z.)

Klinegillen i Bara Härad på 1840- och 50-talen.
/ Efter berättelser af min mor och mormor. /

N=1.

I samband med invigningen af den gamla smedjan från
Blentgips socken som nu är införlivad med "Skultunens" andra
s. k. kulturhistoriska byggnader så skall jag nu berätta litet
om ett klinegille i stora Mälleberga i slutet af 1840- eller i bör-
jan af 1850-talet vilket det var, det var nemligen hos minas mor-
färäldrar, äfven Hans Bengtson på N=3, ä den s. k. "jutterytningen",
så kallades de gårdar som flyttades ut från byhemmen vid en-
skiftet, visst i början på 1800-talet, så allt var i gemensamt bruk.

Den gången fanns det en gammal äbo i byen där som hette Bror
Olsson som nätt upp hela stora Mälleberga by berättade äfven min
mormor, det blef då som brukligt var i tunnland, och så fick var en
af dem sitt s. k. hemman att ensamt bruka, men de fick heller inte alls
lika mycket ty de som fick den sämsta marken fick fler tunnland
på sin lott, och det ansågs ju också vara rätt.

Denne Bror Olsson gjorde karta öfver hela byen där, och
staka ut vägarne som ännu i dag finnas i hela byen, och de
skulle sedan gemensamt underhållas, och för detta sitt arbete
fick han kunglig medalj, som han sedan alltid bar på sig.

Jag säger nu detta endast i förbigående innan jag kommer
till det egentliga Klenigillet, så vill jag också nämna två
andra s.k. gillen som föregick detta timmergille och resegille.

En gammal sed som ganska länge efter enskiftet höll i sig,
att halpa större arbeten som ej direkt var jordbruksarbete skulle
hela byala get hjälpa till med, och synnerhet det s.k. gillelaget.

Därför så fick de också namn af gillen, som de både under
tiden och efteråt ju också blef ty allt skulle helst vara undan-
stokat på en dag, men natten därefter fick ofta hjälpa till.

Så budades det upp i alla gårdarne, men endast i den byen,
"inte i hela prästerätet", om allt få en skjuta till Malmö eller Lund,
vilken det nu var, efter timmer, och det nekades aldrig, det var ju en
hjelpskrefven rätt som den enskilde ställde på de andra.

Klenigillen
på 1840- o. 50-
talet.
Sid. N=2.

Da dagen kom samlades spjutarne i byn hos äldermannen,
och det var bittida på morgonen, runt vid 5-tiden, somliga äro
kärde sjelfva i rympenhet de som vore i släkt med den som skulle
byggd, andra spiska en dräng, mat, öl och brännvin hade de med
i hela lars vint och så, och när de sedan larsat alla vagnarne fulla
så äto det och söps i den s. k. kundkammaren hos timmerhandlaren.

Och sedan så gaf de sig iväg med hemmet, och när de så larsat
af där, så festades det där också med mat och toddy till långt ut
på natten, det var det första gillet, eller s. k. timmergille.

Sedan så kom det s. k. huggugille, med åtföljande reugille, men
det varade mest i minst två, ibland tre dagar, då skulle ju en
dräng från varit ställe dit och hjälpa till att timra ihop längan,
stämvas hyl, hugga tappar i stälpar, skarpar, fottrå och lejder,
barr och hyl med knäp till pilebällingar i löshottens och lejder
underhant, samt hugga så kallad not i öfverkaterna på dessa.
Hugga hop sparrarne, samt sprätta pilebällingarne till facken.

Allt arbete ledde där af rockentimmermannen på platsen.

Klimgillen
på 1840-50-
talen.

Lid. N=3.

Och i Hara Mälleberga var det min morfars bror Nils Bengtsson Møller som var sockenbyggnästare visat i hela pastoratet.

Resningen af det hela gick på en dag, och seflan var det reuegiller. Ritningen hade Møller gjort förut med krita på långbordet i stugan, och den var visat en fyra alnar lång eller så, resten hade han i hufvudet så minnar.

Och när de så fick täkt taket med långpalm, och väft bort allt bräte, så gjordes det förberedelser till kliningen, leran hade de ju grävt upp förut och brett ut på trädan, ty där var ju hårdt som på ett boggolf om sommaren, så hämtades det vatten i en mossstrax intill, och så slog en stor massa på lerältan som den kallades, men förut hade de lagt s.k. kallad "färastubb", eller ärtahalm på den för att armeta den med, och sen red de i den med hästar för att trampa ihop den, men de arma djuren såg ju förskräckliga ut när den var färdig, så de kunde knappast lyfta benen. Men så tog de dem ned till mossen och skrapade leran af dem med en träspäffa, och tvätta dem rena igen.

Klininge
på 1840 o. 50-
talen.
Sid. N=4.

Klining

Klönegille
på 1840- och 50-
talen.
Fid. N=5.

Men sen åtsåstod det svåraste, men på samma gång det roligaste, och det var "klininga", och då skulle en dräng och en tös ditt från part ställe, drängarna skulle bära fram lervan till täserna ty de skulle ju klinka, och under hela tiden stod Österlin i byan och gick på sin fiol, en tös stod i ingarfär, och en annan i utanfär och samma folk och kände med händerna, men de blef nog ordentligt perklända själva inman det var färdigt, ty det skulle vara färdigt på dagen, ty sedan skulle ju det riktiga klingillet med dans i sommarstugan vara.

Fint på å de dagar, och det var vid 5-tiden på morgonen, sen började komedien kan man ju gärna säga, ty det gick rätt till som på en karneval, ty ju äldre någon, kunde bära sig åt ju sen blef det lillemissan vid 9-tiden, och då kom ^{bättre} smörret ut med långa smörvada med rullpuls på och hemmakryst och med kummin i, de va smörvada de skajja sig, är så ett helt stort tennfat fullt med stora, stora högar af stenkaker, me stickelbusselt ti, ja de va stenkaker ^{som} hette duger.

Klinegille
på 1840 or 50-
talet.

Sed. N=6.

Å bekeftes kom Möller med brännvinskaggen, den hade
han vad i byen ti Åge Jens å fäd fullad på, så han var ne-
dan dålig ti å gå, å så kom morfar me flaska å glas å så
åts där å så, å så roligt hade de aldrig haft som när de plu-
de ti Hans Bengts, det tala de alltid om sedan.

Och sen så åts de midda och sen me aftan, och sen sent
på kvällen blef det egentliga Klinegillesmiddagen som varar
långt ut på natten, sen var en hade varit hemma och tvät-
tat sig och klätt om sig, så aft, de fikna folk, och då kom
deras husbönder också dit, och då dansas där till efteråt,
och sen dansa de i sommarstugan, och då spela Österlen i
byen, fiol igen, men då var han så påsladdad som de sa,
och då stod han på ett gammalt träkar och spela, som de
plockat det flesta banden af på spe, du ska trampas tak-
ten orse Österlen när du spillar på där en af drängarne, de
gås alltid Grönvall i Wäby, men han ang inte argare lott
han ti å trampas, men du store, botten gick ner, å Österlen också.

ACC. N:R M. 10366:7

Han sett ner i kpred, musiken slutas dansen likaså,
fislén flög långt från åt golfret, men Österlén måste de
resa upp, det blef farligt balade.

De skratta i sommarstugan som de galna, ja nu har
du allt hoppad i en galen tunna Österlén, v. där en som sa.

Alla som satt vid bordet i stugan och drack toddyfar
upp för att ge v. som stöd på, och bakfeften kom också
inmar, där låg nu Österlén med ett af järnbanden om
benen bland stoffarna af kaset, och svar hemiska eder.

Han får allt ha en spelemansupp var där få en som sa, så
han kan bli go igen, näze han jo rent förbannad om benen.

Så ga där en, som hette Jöns Marisson, den sa de han
hade aldrig haft näp på, och det trodde han visst i jelf
orsak, men hur han då hade kunnat komma till gol den
var där många som untrade på, och jag far heller inte
kunyat räkna ut det, tygs ghar fette Maria, så kalla
de henne för Mari, och blef han Jöns Marisson.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Klinegille
nr 1840 o 50-
talen.
Sid. N=7

ingen af
ar man
th
h. afse giffen
skaden
af en sten,
nu inte
rusken som
la tärarne

llidande
syn.
helt det vet
det var tid
dagens efter
t.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Klinegille
nr 1840 o 50-
talet
Sid. N=8.

Han sötte ner i kged, musiken slutas dansen likaså,
fiolen slög långt från åt golvet, men Österlin måste de
resa upp, det blef farligt balade.

De skratta i sommartugan som de galna, ja nu har
du allt hoppad i en galen tunna Österlin, v. där en som sa:

Alla som satt vid bordet i stugan och drack, tordyr far
upp för att ge vad som stod på, och baktefter kom också
mormor, där låg nu Österlin med ett af järnbanden om
benen bland stoffarna af kaset, och svar hemiska eder.

Han får allt ha en spelmanssoppa där där en som sa, så
han kan bli go igen, nej, han är rent förbannad om benen.

Så var där en, som hette Jens Marisson, den sa de han
hade aldrig haft någ. far, och det trodde han visst själv
också, men hur han då hade kunnat komma till guld den
var där många som undrade på, och jag har heller inte
kunnat räkna ut det, hans ghar hette Maria, så kalla
de henne för Mari, och blef han Jens Marisson.

Klinegille
nr 1840 a. 50-
talen.
Sid. N: 7

Klonegille
nr 1840x 50-
balet
Sid. N: 8.

Den stackaren hade blifvit så parry full så ingen af
tänerna ville dansa med honom, och det undrar man
väl, inte på heller, på ansåg han sig tillbakastött.

Så grät han och kände sig olycklig, ensam och oförgeflad
där han stod för sig själv och hållt sig i järnkämen,
till sommargästugan, som om han vore sprucken af en sten,
ty på brupa af ju och säga, men det kom han nu inte
ihåg, utom han sade: ja, ja, jag är sprucken, jag är sprucken som
jag va kommen af denna dörfångst, och sätthilla tårarna
ned på golvet, ja stackars Tjens Marianne.

Då blef det ett färligt skrott igen, något medlidande
sick han då inte, ty ge en full kan gräta, vilken syn.

Men hur det gick med Otterlén sen och hans besök det vet
inte något om, ty nu var det stut med gillet, så det var tid
att gå var en till sitt, och det fönt på morgonen dagen efter
gillet, ty hanarna hade väjrat gata i hörsbunden.

Ja så gick det till på Klonegille till Hans Bengt.